

Blum Zoltán A Feleségével, Rozáliával



Ez én vagyok [Blum Zoltán] és a feleségem, Rozália a konyhánkban, a szamosújvári házunkban, ahol 1962 óta élünk. A feleségemet a következőképpen ismertem meg: mire elvégeztem a katonaságot, már nem voltak zsidó lányok. Mondjak valamit: régen szégyen volt, ha egy paraszt egy zsidónak udvarolt, de fordítva is szégyen volt. Megtörtént időnként, de nagyon ritka volt, hogy egy zsidó kereszténnyel házasodjon. Én pedig azt mondtam magamban, így sem lehet, hogy egész életemben egyedül éljek. És egy keresztény lányt találtam magamnak? A neve Rozália, a lánykori neve Hideg. 1933. szeptember tizenhatodikán született, Ördöngösfüzesen. Az anyanyelve magyar. A feleségem nagybátyja a szomszédom volt. Először udvaroltam neki. Jobban megismertem, és megkérdeztem: 'Akarsz a feleségem lenni?' Beleegyezett. Házas természetű volt. Nem volt semmink. A mesterségemből kifolyólag jól, elegánsan öltözködtem, de vagyonom nem volt. Mondtam a feleségemnek: 'Nézz rám, nincsen semmim. Csak a szülői ház maradt rám, más semmim sincsen.' Ő is szegény volt. Két szegény találkozott. Elmentünk a polgármesteri hivatalba; nem tartottunk vallásos esküvőt, mert a zsidóknál tilos. 1952-ben házasodtunk össze. Ötvenhárom éve vagyunk házасok. Berta 1955. december kilencedikén született. Gazdasági kibernetikát végzett Bukarestben. 'Hivatalosan' nem zsidó, mert a zsidóknál a zsidó anya után leszel zsidó, ha az anya nem zsidó, a gyermeke sem az. Az iskolában, ahova járt, úgy írták be, hogy zsidó. Most Nagyváradon él, ott dolgozik. A férjét Ferencnek hívják. Ő is vegyes -- van benne román és magyar vér is. A férje után a neve Marian. Van munkahelyük, de nincs vagyonuk. A lányom is zsidónak tartja magát. Van egy fia, Péter, most végezte el az egyetemet. Ő is gazdaságtant tanult, mint az

édesanyja. Zsidóként nevelte. Nem akartunk elmenni Izraelbe. Nagyon sok zsidó kivándorolt. Lajos is -- az unokatestvérem József felől [Blum Józsefről, apja testvéréről van szó. -- A szerk.] -- elment. Folyamatosan mentek el. Mert mi történt: a zsidók mind kereskedelemmel foglalkoztak. És látták, hogy a kereskedelemben krízishelyzet áll elő. Ha, isten ments, valaki hazavitte a kenyeret, és más panaszkodott, hogy nem jutott kenyér: 'A zsidó a hibás.' Érti? Ezért kezdte mindegyikünk úgy érezni, hogy nincs itt számunkra hely. Egyesek a gyerekek miatt maradtak, mások pedig pont a gyerekek miatt mentek el. Ráadásul ha a gyerekek vegyes házasságokat kötnek, elvesztődik? mert nagyon sok zsidó őrizte meg a vallását. Én egyedül maradtam. Kérem, én nem mentem el. Ez minden. Hogy mondjam? Nincs értelme erről beszélni. Addig nem szabadott még temetkezni sem a temetőbe, de a rabbínátus törvényt hozott az olyan esetekre, mint én és a feleségem, akik régóta együtt élünk. A zsidók számára ezek szigorú dolgok. Ha annyiban hagyják, eltűnik a vallás. Nem azt akarom mondani, hogy én vagyok a nagy hazafi vagy ilyesmi, mert én is csak egy hét osztályt végzett falusi gyerek vagyok, de azt mondom: mennyi vallás eltűnt, ez pedig még mindig létezik. Szétszórva a teljes földkerekségen.